

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

De ludo, & an ludere ad quæstum sit peccatum mortale. Cap. XXXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

hæredes relicta domina omnium bonorum, & usufructuaria habebit gubernationem domus & victum, & vestitum.

¶ Insuper res aliena si sit legata, legatarius in dubio probabit testatorem scisse rem illam fuisse alienam, ut pro se ab hærede ematur, vel extimatio sibi detur, ^m At si testator rem alienam relinquat extraneo ignorans esse alienam non valebit legatum. Secus est si rem alienam ignoranter reliquit personæ conjunctæ: cui tantundem reliquisset si hoc testator sciuisset; quia tunc hæres conjunctæ huic personæ dabit extimationem ⁿ & hæc prædicta sunt ut etiam supra memini me dixisse secundum ius canonicum: & in conscientia tenenda secundum communiter doctores, cōtra Panormit. ^o quia ista supradicta definitio fundatur in hoc quod voluntas testatoris seruanda est: quando scitur: aut probabiliter per coniecturas deprehenditur.

¶ Et postremo si res legata vendita est, vel impignorata à legante, nec post mutante voluntatem, quia noluit aliter disponere, tenetur hæres tunc rem illam emere, vel expignorare, & dare legatario vel saltem extimationem in conscientia; ^p sicut dictum est. ¶ Legata, autem debentur cum fructibus à tempore aditæ hæreditatis, id est, ex quo hæres hæreditatem ingressus est.

Que res legari possunt vel no. Inst. de legatis. §. no solum. C. de legatis. l. cum alienam. In cap. de testam. p. Instit. de leg. §. si rem suam. Hug. de Celso. ver. legatarij. versic. 80.

¶ De ludo, & an ludere ad quæstum sit peccatum mortale.

C A P. XXXI.

Cum omnes venas radicesque restitutionis rimemur: iam prodit se materia ludi, in qua quibus casibus ludo restitutionis nexibus innodetur venit explicandum: & materiam satis scitu necessariam, quia satis est in usu recepta, extricaturi. Primo quærimus an ludere ad quæstum sit peccatum mortale, & an causa principaliter quæstus ludi vacantes sint absolubiles in foro conscientie. Respondetur ergo ad quæstionem per subsequentes propositiones, quarum prima sit.

¶ Prima propositio, ludus ex natura sua licitus est. Imo si sit ratione moderatus virtus est: quæ à philosopho dicta

a *Tho. 2. 2.* dicta est eurrupelia, patet hæc propositio ex dno Thom
 9. 168. afferente pro eius ratione, scilicet quod cum homo sit
 corruptibilis fragilisque, atque diu in laborum tolerantia
 persistere non valens: aliqua vegetatione & recreatione
 ludi honesti indigere videtur, quatenus à labore aliquan-
 tulum possit ferri laborem interpausando. Ergo ludus
 ratione regularus illicitus non est. Hæc est Soti ^b. Aduer-

b *Sotus de* tit tamen hic Nauarrus ^c aptiorem ludum ad volupratem
inst. & in- honestam captandam esse, qui magis innititur in fortu-
re. lib. 4. 9. na, quam in industria. Atque adeo secundum ipsum lu-
 5. art. 2. dus scacorum, id est *axedrez*, est ineptus ad recreationem
 c *Summa* animique repausationem sumendam, quia magis ex vehe-
Lat. c. 19. menti aduertencia ibi requisita vexat, quàm relaxat animum.
 num. 3. Vnde ex propositione hac prima corolarie inferitur in

d l. quod parua quantitate lusisse ad conuiuium, vitio carere. ^d
 in conditio ¶ Secunda propositio, si in ludo ampla pecunia expo-
 C. de alea- nitur ludenda vix exercetur sine peccato mortali talis lu-
 tor. dus. Hæc conclusio est Soti ^e: & probat Sotus, quia huius-
 e. *Sotus de* modi ludus vix exercetur absque litibus, & periuriis, vel
inst. & in- blasphemis, vel fraudibus, præsertim inter viros nulla
re. lib. 4. 9. ingenuitate præstantes: ergo vix vacat culpa lætali.
 5. art. 2. ¶ Tertia propositio mortaliter peccat ludendo, qui lu-
 dit cum notabili irreuerentia Dei, scilicet blasphemando,
 periurando, notabiliter in ludo fraudando, vel cum mor-
 talibus circumstantiis: vel taliter quod propter ludum trans-
 greditur aliquod præceptum, quia propter ludum præce-
 missam facit missam diei festi, vel creditoribus sit nõ sol-
 uendo debita, vel quia cum detrimento graui filiorum, &
 vxoris ludit subtrahendo eis alimenta debita, omnia
 lusus infumendo, vel quia ludit bona ad ius vxoris at-
 tinentia dotalia, paraphernalia, vel quia vacat ludo cum
 scandalo mortali, vel quando propter ludum exponit
 se, vel vxorem periculo probabili peccandi mortaliter,
 vel filias exponit discrimini prostituendi, vel se exponit
 periculo rapiendi vel furandi, vt suppetat sibi pecunia pro
 ludo. Hæc propositio est Nau. ^f & patet ex hoc,
 quia hæc ingruentia mala, atque dispendia, & pe-
 ricula, vel scandala, tenetur lusor sub culpa mortali
 vitare, quia qui amat periculum, vt testatur scriptura,
 peribit in illo. Ergo non caret culpa lætali in omnibus
 his ca

f *Nauar.*
Sum. lat. c.
 19. nu. 41

his casibus ludo vacare. Super votum nōn ludendi ludū illicitum, vt refert Nauarrus noluit Pius quintus dispensare. Tamen faretur Nauarrus posse per episcopum commutari in aliud istud votum quantum ad distinctam obligationem quā induxit.

¶ Sed vtrum isti ad quæstum ludum exercentes, ludoque magnam quantitatem exponentes sint absoluedi, nondum absoluimus. Qō. t.

¶ Quare pro hoc sit quarta propositio. Lusor qui propter ludum subtrahit suæ familiæ videlicet vxori, & filiis necessaria ad victum & vestitum, vel eius lusor est in causa, vt vxor, vel filiæ se exponant periculo amittendi pudorem, vel in vsu habet admiscere fraudes in ludo, vel peccare, vel blasphemare, dum male cedit alea sibi, vel odium solitus est concipere aduersus à se lucrantes, & tandem omnis quicumque ludit cum prædictis circumstantiis mortalibus tertia iam propositione relatis, dum ista omnia mala non cauet non est absoluedus à confessoribus, quia si noluerit ab his desistere: non est absoluitio dignus. Hæc conclusio est Metinæ. Et patet, quia isti sunt in statu damnationis: quādiu non dolent de his præteritis, & cauent ab his mortalibus circumstantiis in futurum. Ergo dum isto proposito earent, incapaces sunt absoluitiois sacramentalis. g Meti in
struct. con-
fess. fol. 696
cap. 13.

¶ Quinta propositio quæ est Nauarri loco citato. Laici magnam pecuniarum summam etiā ludo si exponant principaliter propter lucrum, aut propter quæstum, dum absint prædictæ circumstantiæ mortales à confessoribus absolui possunt. Probat, quia his mortalibus seclusis circumstantiis tantum est veniale etiā ad quæstum ludere, ergo cum obicem non ponant absoluitioi, & gratiæ quæ confertur in sacramēto, etiā si in hoc casu conclusionis animo abstinendi à tali ludo careant, absoluedi sunt, quia absoluitiois sunt capaces. Sed admonitos hic esse cupit Nauar. magnates etiā his seclusis circumstantiis mortalibus ludentes, vt caueant ab his lusibus saltem ne frequenter insistant ludo, quia alias citra magnum pudorem suæ nobilitatis non poterunt accedere ad corpus Christi tam digne sumendum: tum propter speciem mali exemplitiam etiā, quia hoc frequens ludus

exercitium suum sanguinem clarum offuscare videtur.

¶ At iam quale peccatum sit clericos & monachos ludis vetitis se addicere venit per sextam propositionem aperiendum. ¶ Sit ergo sexta propositio, mortale est in clericis vel monachis peccatum, huiusmodi vacare lufibus prohibitis alearum, & taxillorum in notabili quantitate, & gratia quæstus ludendo. Secus est si seculo scandalo modicum quid, gratia solatij, & recreationis luserint. Hæc conclusio, quæ est Nauarri, elicitur ex 35. distin. cap. 1. & capi. inter dilectos de excessibus prælatorum, vbi in canonicum iubet clericum aleatorem ab officio deponi, vel beneficio, sed ista dispositio mortalem culpam præsupponit. Ergo cum mortali culpa est coniuncta clericos prædicto modo ludere. Hæc conclusio est Maioris, Adriani, & Caii. vbi significant clericos etiã patrimonialia bona ludentes non effugere culpã mortalem.

h Hæc intelligenda sunt de clericis in sacris constitutis non de minoribus iniuriis aut carceribus beneficij.

¶ Iam adiciamus percunctari an clericos, vel monachos hos spectare ludos, eisq; assistere culpæ sit attributum mortali. Pro hoc sit septima conclusio. Clericos vel monachus ludos mortales spectans, eisq; assistens mortaliter delinquit. Hæc conclusio est Nauarri loco citato & patet ex cap. cle. 2. de vita & honestate clericorum vbi interdicitur clericis etiam his spectaculis ludorum interesse. Conclusio autem hæc verum habet quando diu his assistunt mortalibus lufibus. Secus est si per modicum temporis hos ludos spectauerint eisq; quasi per modum transitus assisterint. Hæc conclusio inde patet, quia si diu his mortalibus assisterint tum & scandalum præbent, tum etiã contra sibi prohibitum faciunt, & quia per suam præsentiam videntur hos lætales ludos authorizare, & approbare, ergo eis diu assistentes non euadunt culpam mortalem. At multo magis tali culpa mortali implicarètur per consensum, quia secundum Dium Paulum non solum digni sunt morte, qui talia agunt: sed qui his consentiunt.

¶ Præterea de ludo agitationis taurorum, iam in materia de homicidio ex parte, & mète Nauarri interpretatis extrauagantem Pij quinti, vbi prohibet agitationem taurorum diximus talem taurorum agitationem non esse licitam, vbi solet accidere strages vulnerum, & percussionum, & trucidationum hominum. Vbi autem hæc mala cauerentur

cauerentur posset tolerari vbi cuspidibus præcis, & ligatis pedibus funibus, & præsiis paratis pro confugientibus agitantur. Alias contra nostrum Metinum diximus cum Nauarro quod necessitas se exercere in militaribus, cum alia sint aptiora, & minus periculosa bellorum præludia, ab his periculosis animalium ferocium agitationibus alioquin mortalibus contra extrauagantem tanti pontificis, dum prædicta non cauentur pericula non excusat. De quibus plura supra cum Nauarro disputauimus salua semper apostolicæ sedis censura. At authore Nauarro quidam strenuissimus belli dux fertur dixisse in his certaminibus cum bestiis feris magis doceri homines ad hostem fugiendum quam ad eum inuadendum, quare noluisse vsquam his agitationibus interesse taurorum.

*Nobile
Apophteg
ma.*

Q6.3

¶ Iam ulterius inquirere pergimus an spectatores horum ludorum agitationis ferarum ferocium culpam mortalem incidant. Pro hoc sit prima conclusio dummodo sint laici qui interfunt his spectaculis agitationis taurorum etiam vbi accidunt frequenter vulnera, percussiones & trucidationes hominum, ex inuasionem qua inuaduntur à tauris, si non sint authores, neque consultores horum ludorum, neque consensum præbentes nec sibi placet de illo exercitio deformi vt sic, sed solum supposito quod iam per alios, hæc exercitia instaurantur ex nouitate & curiositate tantum adducti volunt interesse & speculari quomodo taurus irruat opprimatque hominem non sunt censendi peccare mortaliter. Hæc conclusio est *i Ant. 2. part. 11. 3. cap. 7. § 2.* Cui subscribit Armilla verbo curiositas, & probat, quia illis non placet talis deformitas ludi, nec addunt animi malefactoribus ad illum exercendum, neque approbant illum. Ergo nullo modo consentiunt peccato mortali, ac per consequens cum nullo iure obligante ad mortale interdicitur hæc spectacula videre: non est sibi culpæ mortali vertendum, si priuati homines laici his spectaculis taurorum interfuerint.

Q6.4

¶ Sed quid de clericis si his spectaculis taurorum inter sint quali culpa ob id sint notandi? Pro his sit secunda conclusio clerici beneficiati, aut sacris initiati, religiosi & episcopi, interessentes his spectaculis taurorum, mortalis culpæ rei sunt. Hæc conclusio colligitur ex

m 5 Syluestro.

Syluestro, & extrauaganti prædicta Pij 5. Vbi clericis tam regularibus, quã secularibus beneficia ecclesiastica obtineantibus, vel in sacris ordinibus cõstitutis sub excomunicacionis pœna prohibetur: ne his spectaculis taurorum intersint, sed pœna excomunicacionis non inferitur, nisi pro mortali, ergo non abest à mortali culpa huiusmodi clericos, & religiosos talibus spectaculis interesse, quando frequenter prædicta accidunt mala. Tũ quia videntur ij ex sua inspectione authorizare, & approbare, tũ etiam malefactoribus animũ addere, & licet prædicti clerici, & regulares huius extrauagantis transgressores non excusentur à culpa lætali: sed quia extrauagans id sub pœna excomunicacionis prohibens non adiecit ipso facto, vel lætæ sententiæ: ideo non eos illam ipsos facto incurrisse censemus, sed veniunt excommunicandi.

¶ Porro iam etiam instar agerẽ de ludis theatralibus qualis culpa sit eos in ecclesia exercere, vt cum ibi representantur ludi qui nuncupantur *entre meses*. Pro expeditione quæstionis sit prima conclusio quando in ecclesia representantur multum turpia acta, non vacat culpa mortali talis representatio. Hæc conclusio est Syluest. & apparet esse vera. Tum quia hoc vergit in opprobrium Dei: & domus eius, quia domum eius decet sanctu- do. Tum etiam quia scandalum præbetur pusillis videtibus hæc turpia, & in ecclesia, cuius zelus, inquit Christus dominus, comedit me, quia alliciuntur ad veterorum voluptates, & in talia acta oculis obiecta & representata consentiendi periculum pertrahuntur: spectantes quòd si columbas in templo vendentes inde deturbauit dominus: etiam istas certe spurcas representationes a templo exercentes profugaret. ¶ Hinc sequitur corollarie quando representantes amasium & amasiam se ibi in ecclesia in conspectu plebis, & coram Dei præsentia existentis ibi sub hostia consecrata in solemnitate corporis Christi se osculantur, & amplexantur intermiscerentes verba lasciuia, & turpia peccant mortaliter, quia scandalum præbetur pusillis populi: & grauis Christo præfenti in sacramento iniuria irrogatur. ¶ Secunda conclusio si aliqua vana & solatiofa: non tamen multum turpia, aut lasciuia representantur in ecclesia non in opprobrium

k Syluest.
verbo Lu-
dus. q. 8

probitum ecclesiæ, neque clericorum, aut religiosorum vituperium non erit mortale exercere talia aut videre, verbi gratia larvas gestare, choraizare in solèmbus, festis ecclesiæ. Hæc conclusio intelligit si desit mala intentio mortalis finis: sic esset quoque scandalum mortale. Sicut eredo cessare: dum turpia non miscentur. Patet, quia his cessantibus licet sit aliquis excessus non irrogatur magna irreuerentia Deo, & ecclesiæ. Igitur tunc non intuentur culpa lætalis.

¶ Queritur de mulieribus choraizantibus in ecclesiis eremiticis, & cum viris ibi saltantibus qualem irreuerentiam committant, cui satisfacimus per tertiam conclusionem.

Q. 6. 7.

¶ Tertia conclusio, si talis choraizatio fiat inter personas alioquin honestas, dum ab sit mala intentio nec scandalum pusillorum sic oriatur dum vitetur, caueaturque ne ibi aliqua turpia, & lasciuia incitâtia ad malum interferantur, tunc non ausim huiusmodi personas honestas choraizantes in eremiticis ecclesiis damnare ad mortale.

Q. 6. 8.

¶ Sed ab hac prædicta materia non est aliena & hæc quæstio. An cantilenas sæculares cultui diuino admiscere aliquis sit culpa, & quanta. Pro satisfactione ad quæstionem sit quarta conclusio, qui cantilenas sæculares lasciuas cultui diuino immiscet siue organo, siue voce proferant, non excusantur à mortali. Hæc est Caieta. ¹ Et patet, quia hoc est prohibitum per Concilium ^m Basiliense, & etiam Tridentinum. Tum etiam, quia in hoc casu irreuerentia notabilis irrogatur maiestati diuinæ: etiam si ista lasciuia cantetur in organo. Est enim cantus organi veluti pars cultus diuini. Ergo siue in cantibus organi, siue aliter in diuino officio immiscere impura & lasciuia, culpa lætali non caret, quia est velle cõiungere Christum cum Belial.

¶ Caiet. 22.
q. 91. & in
Sum. verbo
organorum
vsus.
m. 22.
in decreto
de obseruã
dis & vi
tãdis in ce
lebratione
misse.

¶ Quinta conclusio quæ est Caietani, & Nauarri, si aliqui ex simplicitate, quadam rustica, quia vident iã consuetudinem communiter inualuisse canendi inter diuina officia cantus prophanos, ideo ibi eos psallerent, quia non sunt admoniti, existimantes nõ tantum in hoc inesse culpæ, qui sic parati sunt animo, id nequaquam facere si nossent

si noſſent culpa non carere mortali: non ſunt incuſandi de culpa mortali. Quam tã Caietani quã Nauarri ſententiã moderandam eſſe cenſeo, vt vera tantum in ſimplicibus ruſticisq; hominibus ex ſimplicitate inter diuina officia prophanos cantus pſallentibus. 2. dummodo tales cãtus non ſint adeo patenter turpes & nimis laſciu, qui ſi tales ſint, etiam ſubagreſtes, & rudes homines ipſa ratio naturalis de culpa graui arguit: quãdo aperte turpia & laſciua inter diuina officia canunt. Itaque concluditur intelligitur de his ſimplicibus & plebeis. At ſuperiores quibus incumbit hos cantus impuros prohibere, à culpa mortali vix excuſare poſſum. Imo non excuſo, huiusmodi cantus ſãculares etiam ſi tantopere turpes & impuri non ſint, ſi à diuino officio non propulſentur ab eis cui ſui officij minus ad hæc exorbitantia & diuinum officium prophanãtia notabiliter extirpãda eos aſtringere videatur. Quare multum vereor illam ſententiã Soti veram eſſe, in qua de iuſtitia & iure aſſeuerat culpa non carere mortali ſacerdotes curatos rithmos turpes, id eſt pulas, inter diuinum officium occinere, ac culpam incidere mortalem in tam turpia prorumpentes: ſed de his ſatis ¶ Sed ad ludos alearum reuertamur.

¶ *Quali peccato peccent ſuſceptores luſorum in domo, & an alicuius reſtitutionis ob id obnoxij ſiant.*

C A P. XXXII.

I Am de ludi alearum materia ſermõnem repetentibus & vltra progredientibus primo de iſtis ſuſceptoribus in ſua domo ſuſcipientibus luſores inquirendum nobis eſt quali peccato peccent: & an alicuius reſtitutionis ob id rei ſiãt. Pro cuius quæſtionis illucidatione ſtatuitur prima concludio, abſque dubio huiusmodi ſuſceptores: qui in domo ſua recipiunt alectores vacantes luſibus mortalibus eiſque menſam ſternunt, aleaſq; ac lumina ad ludendũ diu, noctuq; ſubminiſtrãt: & delinquunt mortaliter. Hęc eſt Nauarri² pateſcit ex hoc, quia huiusmodi ſuſceptores luſorũ nõ ſolũ videntur conſentire culpæ mortali ibi mortaliter ludentium: ſed ad mortale exercitium

² *Nauar.*
in Summa
Lat. c. 19.
num. 16.